

Onderwijspakket Heemkundekring Rosmalen

Kwartet Canon van Rosmalen e.o. geplaatst in de 10 tijdvakken

Relatie landelijke geschiedenis – plaatselijke geschiedenis

Handreiking leerkrachten

Tijdvak 9 – Zonder antwoorden

Tijd van de Wereldoorlogen in Rosmalen e.o.

1900 - 1950

2024

Kwartet Canon van Rosmalen e.o. geplaatst in de 10 tijdvakken

Relatie landelijke geschiedenis – plaatselijke geschiedenis

Leerkrachtenbladen

9. Tijd van de Wereldoorlogen

Tip 1. Heb je graag wel de versie met **suggesties voor mogelijke antwoorden**, stuur een mailtje naar canonrosmalen@gmail.com en ze komen jouw kant op!

Tip 2. Lees [hier](#) eerst waar je rekening mee moet houden bij (jonge) kinderen als het gaat over oorlog. Of gebruik [dit filmpje](#)

9.1. Belgische vluchtelingen.

Het volgende vind je erover op de canonsite.

9.1.1. Introductie (ook te vinden op het bijbehorende kwartet-kaartje)

Belgische vluchtelingen: In Nederland deed niet mee aan de Eerste Wereldoorlog van 1914 – 1918. Maar er kwamen o.a. wel 1 miljoen Belgische vluchtelingen naar hier. Ook in Den Bosch werden zij opgevangen.

9.1.2. Na de inleiding suggesties voor onderzoeksvragen

- Waarom kon Nederland wel buiten de Eerste Wereldoorlog blijven, maar België niet?

(Bron: [Canonclip 5-6](#), [Canon van Nederland](#),)

- Misschien had je niet eerder gehoord dat er zoveel Belgische mensen naar Nederland zijn gevlucht tijdens de Eerste Wereldoorlog. Leg eens uit waarom je wel snapt dat ze hierheen vluchtten?

(Bron: [Canonclip 5-6](#))

- Nu komen er vluchtelingen naar Nederland die van veel verder komen. Leg ook eens uit waarom je wel snapt dat ze hierheen vluchtten?

(Bron: [Canonclip 5-6](#))

- Hoe werden die Belgische vluchtelingen behandeld bijvoorbeeld in Den Bosch?

(Bron: [Canon-foto](#))

- Merkten wij in Nederland nog aan andere dingen dan alleen die Belgische vluchtelingen dat er een Eerste Wereldoorlog gaande was?

(Bron: [Docukit: Eerste Wereldoorlog](#), [Vensterplaat](#))

- Wat kun je nog meer vinden over de Eerste Wereldoorlog, ook wel Grote Oorlog genoemd?

Eigen invulling

9.1.3. Op de webpagina suggesties voor informatieve filmpjes/afbeeldingen (Flipping the classroom):

Afb. Bossche Opvang Groep 5-6: [Canonclip 5 6](#) Groep 7-8: [Canonclip 7 8](#) Middelbare school [Canonclip VO](#)

9.1.4. Verder ook tips voor zoekmachines en zoekwoorden: Eerste Wereldoorlog

9.1.5. Daarna verschillende suggesties om de gevonden antwoorden te presenteren

9.1.6. Tenslotte doe-tips: een [Google Earth kaart](#) met de plaatsen die in Rosmalen e.o. bij dit onderwerp horen

9.2. Gevaar Maas weg!?

Lees [hier](#) eerst waar je rekening mee moet houden bij (jonge) kinderen als het gaat over vervelend nieuws. Of gebruik

[dit filmpje](#)

Het volgende vind je erover op de canonsite.

9.2.1. Introductie (ook te vinden op het bijbehorende kwartet-kaartje)

Na een grote overstroming in 1926 verbetert men de loop van de Maas, o.a. een stuw in Lith en het halen van bochten uit de Maas. Daardoor wordt het overstromingsgevaar heel klein en kan de Beerse Overlaat in 1942 dicht gemaakt worden. Geen jaarlijkse overstromingen meer! Behalve bijna in 1995!

9.2.2. Na de inleiding suggesties voor onderzoeksvragen

- Wat gebeurde er in 1926 met de Maas?

(Bron: [Tijdstuk Overlaet](#))

- En wat gebeurde er in 1995 dan?

(Bron: [Tijdstuk Overlaet](#))

- Wat was dat precies de Beerse Overlaat?

(Bron: [Tijdstuk Overlaet](#))

- Waar komen de namen van de wijk "de Overlaet" en de wijk "de Groote Wielen" vandaan?

(Bron: [Tijdstuk Overlaet](#))

- Waardoor overstroomde de Maas vaak in de winter?

(Bron: [Tijdstuk Overlaet](#))

- Welke verbeteringen heeft de regering na de ramp van 1926 laten uitvoeren?

(Bron: [Tijdstuk Overlaet](#))

- De regering wilde in die tijd nog niet veel geld aan Brabant uitgeven, hoe betaalden ze dan deze omleidingen?

(Bron: [Andere Tijden: Kronkels van de Maas](#) en [hier de tekst](#))

- Een heel stuk Nederland ligt lager dan de zee, waarom overstroomt Nederland dan toch niet?

(Bron: [SchoolTV: "Onder de zeespiegel"](#))

9.2.3. Op de webpagina suggesties voor informatieve filmpjes/afbeeldingen (Flipping the classroom):

Afb. Gevaar Maas weg Groep 5-6: **Canonclip 5 6** Groep 7-8 en Middelbare school **Tijdstuk Overlaet**

9.2.4. Verder ook tips voor zoekmachines en zoekwoorden: overstroming

9.2.5. Daarna verschillende suggesties om de gevonden antwoorden te presenteren

9.2.6. Tenslotte doe-tips: een Google Earth kaart met de plaatsen die in Rosmalen e.o. bij dit onderwerp horen

9.3. Kamp Vught.

Tip

Lees [hier](#) eerst waar je rekening mee moet houden bij (jonge) kinderen als het gaat over oorlog. Of gebruik [dit filmpje](#). Dit item is zeker niet geschikt voor jonge leerlingen!

Het volgende vind je erover op de canonsite.

9.3.1. Introductie (ook te vinden op het bijbehorende kwartet-kaartje)

Kamp Vught: In de Tweede Wereld werd Nederland wel bezet en werden de Joodse mensen opgepakt om in een concentratiekamp te worden vermoord. In Vught was vanaf 1943 zo'n concentratiekamp. Ook leden van verzetsgroep Margriet uit Rosmalen vonden daar de dood. In 1944 bij de bevrijding door de Engelse soldaten is het kamp al helemaal leeg!

9.3.2. Na de inleiding suggesties voor onderzoeksvragen

- Waren er in Nederland nog meer concentratiekampen dan kamp Vught?

(Bron: <https://wikikids.nl/Concentratiekamp>)

- In welk land was het grootste concentratiekamp van Hitler? Hoe heette dat?

(Bron: [Canon van Nederland/concentratiekamp](#))

- Zijn er in Vught veel mensen omgekomen?

(Bron: [website Kamp Vught](#)) en [filmpje Jos Korsten](#))

- Wat voor soort mensen kwamen, behalve Joodse mensen, nog meer in kamp Vught terecht?

(Bron: [website Kamp Vught](#) en [filmpje Jos Korsten](#))

- Zijn er ook Rosmalense mensen opgesloten geweest in kamp Vught? Vertel erover!

(Bron: [website Kamp Vught](#) en [filmpje Jos Korsten](#))

- Hoe was het leven voor de gevangenen in kamp Vught?

(Bron: [website Kamp Vught](#))

- Wie konden in Kamp Vught bevrijd worden door de Engelse soldaten?

(Bron: [website Kamp Vught](#))

9.3.3. Op de webpagina suggesties voor informatieve filmpjes/afbeeldingen (Flipping the classroom):

Afb. Kamp Vught Groep 5-6: [Roosje Glaser](#) Groep 7/8: [Kamp Vught](#) Middelbare school [Rosmalen vijf donkere jaren](#)

9.3.4. Verder ook tips voor zoekmachines en zoekwoorden: concentratie kamp Vught

9.3.5. Daarna verschillende suggesties om de gevonden antwoorden te presenteren

9.3.6. Tenslotte doe-tips: een [Google Earth kaart](#) met de plaatsen die in Rosmalen e.o. bij dit onderwerp horen

9.4. Bevrijding Rosmalen.

Lees [hier](#) eerst waar je rekening mee moet houden bij (jonge) kinderen als het gaat over oorlog. Of gebruik [dit filmpje](#)

Het volgende vind je erover op de canonsite.

9.4.1. Introductie (ook te vinden op het bijbehorende kwartet-kaartje)

Bevrijding Rosmalen: Op 23 oktober 1944 komen Britse soldaten vanuit Kruisstraat met tanks over de dijk Rosmalen bevrijden. In Rosmalen staat dan nog steeds een Duitse Rode Kruis trein stil. Basisschool De Masten adopteerde in schooljaar 2023-2024 het bevrijdingsmonument aan de Schoolstraat.

9.4.2. Na de inleiding suggesties voor onderzoeksvragen (Hieronder met *mogelijke antwoorden*)

- Elk jaar op 23 oktober wordt in Rosmalen de bevrijding van de Duitse bezetting herdacht. Maar waarom wordt dan op 5 mei de bevrijding van Nederland bevrijd gevierd? Waarom precies die dag?

(Bron: [Rijksoverheid](#), [Nationaal Comité 4 en 5 mei](#) en [Gemeente Wageningen](#))

- En wat herdenken we dan precies op 4 mei?

(Bron: [Rijksoverheid](#))

- Wat wordt er bedoeld met vrijheid? Dat je alles mag doen wat je maar wil? Kijk het [filmpje over de 4 vrijheden](#). En vul de [vrijheidswijzer](#) in. Wat is nu jouw conclusie: wat is volgens jou vrijheid?

(Bron: [Vrijheidswijzer en Denkboek commissie 4 en 5 mei](#))

- Wat kun je in de film "[Vijf donkere jaren](#)", op het bordje op [de foto](#) en in [het filmpje van Jos Korsten](#) vinden over die knokploeg Margriet?

(Bron: [Vijf donkere jaren en filmpje Jos Korsten](#))

- Wat is een onderduiker? (Zoek op de vensterplaat)

(Bron: [Vensterplaat](#))

- Waar staat het bevrijdingsmonument (tweede wereldoorlog) in Rosmalen? Kijk op [deze kaart](#). Zijn er nog meer herdenkingsmonumenten in Rosmalen e.o.?

(Bron: [Google Earth Pagina van het kwartet](#))

- Elk jaar op 4 mei worden er bij het monument bloemenkransen gelegd en is er 2 minuten stilte. Wie worden er dan herdacht?

(Bron: [www.4en5mei.nl/herdenken/](#))

- Misschien vind je het vervelend om er bij stil te staan, sla dan deze vraag over. Durf je het wel aan? Kijk dan dit fragment van "Vijf donkere jaren" En beantwoordt: Is er hard gevochten in Rosmalen om het dorp te bevrijden? Waren er doden? Werd er veel vernield?

(Bron: [Vijf donkere jaren en filmpje Jos Korsten](#))

- Uit welke landen kwamen de soldaten die ons bevrijdden van de Duitse overheersing? (Tip: kijk op het bevrijdingsmonument)

(Bron [tekst monument](#))

- Als jij het voor het zeggen had, wat zou je dan zeggen tegen wereldleiders die oorlog voeren gebruiken om ruzie op te lossen?

Eigen invulling

- Wat kun je nog meer vinden over de bevrijding?

Eigen invulling

9.4.3. Op de webpagina suggesties voor informatieve filmpjes/afbeeldingen (Flipping the classroom):
Afb. Bevrijding Rosmalen Groep 5-8: Vier vrijheden Middelbare school Rosmalen vijf donkere jaren

9.4.4. Verder ook tips voor zoekmachines en zoekwoorden: bevrijding tweede wereldoorlog Rosmalen
4 mei 5 mei

9.4.5. Daarna verschillende suggesties om de gevonden antwoorden te presenteren

9.4.6. Quiz: digitaal in de vorm van een [Google formulier](#) (Niet bij alle items maar wel bij dit thema)

9.4.6. Tenslotte doe-tips: een [Google Earth kaart](#) met de plaatsen die in Rosmalen e.o. bij dit onderwerp horen

KERNDOELEN

Kwartet en Canon geschiedenis Rosmalen e.o. en de kerndoelen:

Oriëntatie op jezelf en de wereld

-MENS EN SAMENLEVING

36 De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en hun rol als burger.

37 De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.

-TIJD

51 De leerlingen leren gebruik te maken van eenvoudige historische bronnen.

52 De leerlingen leren over de kenmerkende aspecten van de tijd van wereldoorlogen en Holocaust.

53 De leerlingen leren over belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis.

Belgische vluchtelingen: In Nederland deed niet mee aan de Eerste Wereldoorlog van 1914 – 1918. Maar er kwamen o.a. wel 1 miljoen Belgische vluchtelingen naar hier. Ook in Den Bosch werden zij opgevangen.

Gevaar Maas weg. Na een grote overstroming in 1926 verbeterd men de loop van de Maas, o.a. een stuw in Lith. Daardoor wordt het overstromingsgevaar heel klein en kan de Beerse Overlaat in 1942 dicht gemaakt worden. Geen jaarlijkse overstromingen meer, behalve bijna in 1995!

Kamp Vught: In de Tweede Wereldoorlog werd Nederland wel bezet en werden de Joodse mensen opgepakt om in een concentratiekamp te worden vermoord. In Vught was vanaf 1943 zo'n concentratiekamp. Ook leden van verzetsgroep Margriet uit Rosmalen vonden daar de dood.

Bevrijding Rosmalen: Op 23 oktober 1944 komen Britse soldaten vanuit Kruisstraat met tanks over de dijk Rosmalen bevrijden. In Rosmalen staat dan nog steeds een Duitse Rode Kruis trein stil.